

सफूर्बे म्हीमोइ हकै फूताँ

१० दिसेम्बर १९४८

थेंबाताँ :

सेफूर्बे ताँइ म्हीमोइ सेंहोर थेंबा न मे (कु) बराबरले आगुइ आफेनले थेंबा होंसे हकै ताँ थेव लव लागि र सेंरमेम्दोवे न्याय देर फ्हावा छेवा आलवा ताँ तैर ।

म्हीमोइ होंसे हकदे न्हावा आछ्याँबा लव तसी म्हीमोइ सेंहोरै मर्का परिबा के तैर म्हीमोइजी आडिहनाले होंसे मेवा ताँ पौल योवा ताँ ताँइ म्हीमोइ थेंबा सेंहोवे ताँ तैर ।

बेले च्च्यारवा नोवा ताँवै क्यारो खटेल आँखाँसी लिसौ फ्हावा छेवा आलसी आतबर आफेखे बिसी ताँ क्रिवावै क्यारो सफूर्बे म्हीमोइ हक हुवा लागि र आरेसी आतवा ताँ तैर ।

ह्यूलवे ताँइ म्हीमो प्रे थु तसी उँसौ तब ताँ आलसी आतवा तैर प्रे ह्यूल छोजवे म्हीमोजी थेंबा फूताँ देर म्हीमोइ यौल परिबा हकमे देर न मे (कु), रिंमै मैमे न्हावे बराबरै हक देर, सेंरमेम्दोले नाँस ट्होर टिसी ताँइज्यै छ्यानाले सोल योवा ताँ तैर ।

थु ह्यूलमे प्रे ह्यूल छोजमोदे ल्हावा लागि र म्हीमे हकदेर यौल परिबा लन ड्हावा ताँ यौसी सफूर्भरी थेव लव सेंर थेंबा देर हुसी थेंबा प्रतिज्ञा लैर चु हक देर लन ड्हावा ताँ यौवा लागि र बराबर सें अक्किसी आतवा तैर ।

थेव छोजवे ताँइ म्हीमोदेर ताँइ ह्यूलै यौल परिबा केमो च्योब सये चु म्हीइन हक सफूर्भरी फूताँबे ताँ सोबा लम् । चु लवक्यार ताँइ म्हीदेर नास ट्होवे ताँइ म्हीमोइ चु फूताँ आपिनले सेंर थेंसी खेवा फ्दिवा लव, खेकेवे क्यारो चु हकदेर सेंर मेँबा ताँ सें पिँसी हुँबा, ह्यूल देर थेव ह्यूलमोदे प्रे तसी ताँइ ह्यूलवे म्हीमो न्होर थमेँ क्याल्ला देर क्याल्ला न्हावे च हकमे खै लस्यै विले म्हाँदिल् परिबा के सेंर थेंबा विश्वास किसिम् ।

के क्या (क्रि) १

ताँइ म्हीमोजी फिबालिसौ बराबरै हक देर सें बालोइ किँसी खम ! थमेँ बुद्धिदेर विचारै क्रिहेंजी अर्को दे छ्यावा सें थेंसी के ल्हाल परिम् ।

के क्याँ (डि) २

जात, थर, क्वे, छ्याल्हूँ, ह्यूलताँ, अरु सेंताँ, ह्यूलदेर नास ट्होरे के लो, सम्पति, फिबा, अरु खैली सयेमो मुलेबनी क्या चा आलनले ताँइ म्हीमोदे चु फूताँर फ्दिवा हक देर सें ताँइ हक तलै । चु बाहेक ह्यूलताँ क्याल्ला वा आगुइ ह्यूलवे म्हीमो बिसी क्या चा लरिब आरे !

के क्याँ (सो) ३

ताँइ म्हीमोदे छ्यानाले सोल यौवा सेंताँ देर हुवा हक तलै ।

के क्याँ (प्लि) ४

खेबदे बनि के लवर म्ही थेंल यौरिब आरे । खैली केरै विले म्हीथेंबा, के लवे लागि र म्ही चुँल आँयौवा तलै ।

के क्या (ड) ५

खेव म्हीमोदे बनि ज्यूनन् लवे के, सें नन् लवे के, आछ्यावा के, लल् आतवे के, सजें पिँबे के लरिब आरे ।

B. Gurung

के क्याँ (टु) ६

ताँइ ताँ क्रिवै उसों (मिर) ताँइ म्हीमोदे खैब टहोवें म्ही तले बनि छ्यानाले च्योबां हक तलै ।

के क्याँ (डी) ७

ताँइ म्हीमोदे क्या चा आलनले ताँ क्रिवै बराबरले हुवा हक तलै । चुं फुत्ताँदे आडिँबा क्या चा ताँ थोबा के लै विस्या छैली म्हीमावै क्यारो फ्रे तबर हुवा, च्योबा हक तलै ।

के क्याँ (प्रे) ८

ताँइ म्हीमोदे फूँतारं प्छिवा हकमें आडिँबा म्हीमोदे फ्रँ तबर हुँबा, ताँ क्रिवा तिवें क्यारो छ्याबा ताँ यौबा तलै ।

के क्याँ (कु) ९

खैबदे बनी होसें सैर मँसी कहाबा, च्योल् आपिनले च्युसी थेंबा, ह्यूलवै क्यारो न्होंमिबा के लरिब आरे ।

के क्याँ (च्यु) १०

ताँइ म्हीमोदे थीफिर ल्हाँदिबा फौज्दारी दोष देर चैन हक अनि के मो छिनोफानो लवे लागिंर (फ्रेवा लागीं) ताँक्रिवा तिवें क्यारो छ्यानाले च्योबा, ताँज्यै थेन्ले भोन्ले ताँ फारेब के ललै ।

के क्याँ (च्यु क्रि) ११

- १) काँल परिबा कसुर ल्हाँदिबा ताँइ म्हीमोदे जोगेबा लागिंर चैदिबा ताँइ सयमो म्ही फ्हालावे क्त्थोर देखेबा, ताँ क्रिवावै क्यारो कसुर आदेखेन् सम्म दोषी आतवा हक तलै ।
- २) खेवै म्हीमोदे बनि के लब बेलारी ह्यूल वा थेब ह्यूलवें ताँ क्रिवैजी काँल परिबा क्त्थो आम्रोइ विस्या छैली म्हीमोदे काँल परिबा दोष ल्हाँदिसी सजै पिंरिबा आरे । काँल परिबा तलेबनि पिँल परिबा सजै भन्दा लेंदे पिंरिब आरे ।

के क्याँ (च्यु डी) १२

खैब म्हीमोइ बनि लोबा ताँ, तिवेंम्ही, तीं, खेके लम्मेदे ताँ क्रिवा हक आरेम्मोजी फ्हेँबा के लरिब आरे । चमे इज्जत देर न में ताँक्रिवा आरेम्मोजी फ्योल योरिब आरे । छैली कहाँबा, फ्हाँबा छेबा लवें म्हीमोवै क्यारो फ्रेवर ताँ क्रिवामेंजी हुवा हक तलै ।

के क्याँ (च्यु सौं) १३

- १) ताँइ म्हीमोदे होसे ह्यूल्लावें साँध न्होर खव यावा लल यौबा, सैं तोनाले टिल यौबा हक तलै ।
- २) ताँइ म्हीमोदे होसे ह्यूल, वा खैब ह्यूलरै विले पिल यौबा अनि होसें ह्यूलरी फकेंसी (तासी) खल यौबा हक तलै ।

के क्याँ (च्यु प्लि) १४

- १) ताँइ म्हीमोदे आगुमै नाँबा, प्लिँबा, ताँवै क्यारो फ्रेवा लागिंर खेवै ह्यूलरै विले टिवरी याल योबा हक तलै ।
- २) आरेबा ह्यूलै ताँ लम्में वा प्रे ह्यूल छोंजबें लबक्याँदेर मैँबा फोताँमोदे छेबा प्रेबा के लव म्हीमोजी चु हक किँल योरिब आरे ।

के क्याँ (च्यु ड) १५

- १) ताँइ म्हीमोज्यै ह्यूल्लावें हक यौलै ।
- २) खेवै म्हीमोदे बनि होसे सैर मेम्दोले थमें ह्यूल्लावै क्यारो क्यालब के लरिब आरे । थमेंदे ह्यूल्ला फेरेबा हकवै क्यारोये बनि बर्जित लरिब आरे ।

-2-

Gurung

के क्याँ (च्यू टू) १६

- १) छ योबा रिमैँ मैमेदे जात, ह्यूलसाबेँ छयाल्हुइ बर्जित लबे ताँ आच्योनले व्या लसि तीं ना चुँल यौबा हक तलै । थमैँ व्या लबे बेलारी, व्या लै खाँसी टिबा देर, ताँ ट्वावा (फ्रेवा) बेलारी ताँइदे बरावरै हक यौबा तलै ।
- २) अलच्छजा अइच्छजै सॅफो आक्हनसम्म व्या लल आयोवा तलै ।
- ३) तिं न्होबेँ म्हीमो नाँस टहोबेँ प्याछ्यै न च्युना छौंज तम् । छतसी ताँइ तिबेँ म्हीमोजी छौंज देर ह्यूलवै क्यारो योल परिबा हक यौलै ।

के क्याँ (च्यू डि) १७

- १) ताँइ म्हीमोजी द्वोसैँ क्रिज्यै वा आतस्या आगु म्हीमोदे कौंसी सम्पति थॅल योवा हक तलै ।
- २) खेवै म्हीमोज्ये वनि आगुइ सम्पति थिजि इच्छा आपिन सम्म चलेल् योरिब ओर ।

के क्याँ (च्यू प्रे) १८

ताँइ म्हीमोदे द्वोसे बिचार थॅबा, के लब, द्वोसे खोबा छयाल्हु किँल यौबा हक तलै । च न्होर थिज्यै रोजिवा छयाल्हु किन् इहावे छया फेरेल् यौबा, थी क्रिहेवा आगुमेदे विहसी ताँइ मुवा क्ह्योर वा द्वोसैँ क्रिज्यै ह्येचुवा, द्वोसैँ छयाल्हु म्हादिवा, लोमिवा, सैँ ट्हेवा देखेल योवा ताँ चु न्होर पर्दिम् ।

के क्याँ (च्यू कु) १९

ताँइ म्हीमोदे द्वोसे बिचार थॅबा, देर सैँर मेन्दोले के लल यौबा हक तलै । चु हक न्होर खै बज्यै ताँ क्ह्याँल आयोनले सॅवेँ ताँ थॅल योवा, खैबजे थुन्दिल आयोनले खल्यै बिले द्वेगोबेँ ताँ, आगुइ सॅफोबेँ बिचारमो योवा ताँ सौँवा ताँइ हक चुन्होरै पर्दिम् ।

के क्याँ (डि च्यू) २०

- १) ताँइ म्हीमोदे फ्हाँवा छेवा आलनने छौंज लब, म्हीचो (संगठन) खोलदिवा हक यौलै ।
- २) खेवै म्हीमोदे वनि म्हीचोर टिलैँ परिबा आटिसी आतवा लरिब आरे ।

के क्याँ (डि क्रि) २१

- १) ताँइ म्हीमोदे ताँइज्यै मोनले ताँकिँबा म्ही थेवावै क्यारो द्वोसैँ ह्यूलबेँ थेवा छौंजर क्ह्यो किँल यौबा हक तलै ।
- २) ताँइ म्हीमोदे द्वोसैँ ह्यूलबेँ खैबज्यै बिले के लल यौबा क्ह्योर फ्रु तल यौबा हक तलै ।
- ३) थॅबा छौंजे के लब त्हाँ ह्यूलबेँ म्हीमोइ सॅफो तलै । छैली सॅफो यौबा लागिर् पिबे ट्यामर भोट पिल परिब ललै । छैली भोट खैबजे आमोनले लोसी सैँपिबा तलै ।

के क्याँ (डि डि) २२

नाँस टहोबेँ म्ही तैर ताँइ म्हीमोदे ट्हौंज्यै हुवा हक तलै । चदे बालोइ ताँइ म्हीमोदे ह्यूलै लबे के देर थेव ह्यूलै ल्हावावै क्यारो ताँइ ह्यूलबेँ खेबे क्याँ देर वनेवा सये च्योसी थमैँ नमे देर म्ही उसौँ तब लागिर् आलसी आतवा मुइखेबे क्याँ नाँस ट्होबेँ के देर प्य ल्हुबेँ हकमे किँल यौबा हक तलै ।

के क्याँ (डि सो) २३

- १) ताँइ म्हीमोदे के लल योवा, द्वोसे इच्छाइले के रोजिल् यौबा, के लब लागिर् बेला क्ह्यो च्योसी के लल यौबा आयौबा म्हीमोदे हुवा यौबा हक तलै ।
- २) ताँइ म्हीमोदे खैबजे क्या चा आलनने बरावर के लम्मेजी बरावरै नौँ यौबा हक तलै ।
- ३) के लब ताँइ म्हीदेर थिं तिबेँ म्हीमो मान च्योसी सोबा लागिर् के लल खाँबा आखाँबा फ्रेसी के नौँ यौबा, खेगो तयाइ बिस्याँ नाँस ट्हो देर अरु ताँबै क्यारो हुँवा हक तलै ।
- ४) ताँइ म्हीमोदे द्वोसैँ छयाँबा तब ताँ हुँवा लागिर् ट्रेड युनियन खोल्दिसी चर कौल यौबा हक तलै ।

B. P. Gunning

के क्या (डि प्ली) २४

ताँड म्हीमोदे घण्टा च्योसी के लम्मे देर लतबर के लम्मेजी यॉल परिवा आरामदेर फुर्सदर लुल यॉबा हक तलै ।

के क्या (डि ड) २५

- १) ताँड म्हीमोदे थी देर थी तिँवें म्हीमोई स्वास्थ्य देर कल्याणै लागि र चव सये, क्वें, टिब क्ल्टयो, मै क्युड चाँजो ट्होवै क्यारो यॉल परिवा सयेमोदे बालोइ छ्यानाले सोल यॉबा हक तलै । के लल आयॉबा, नबछब तब, आँखाँबा, म्हरेस्यो, खयाखुयु देर खेगो तसी के लैर चलथुल आयॉबा तयाइ बिस्याँ छैली म्हीमोदे च्योबा हुँबा हक तलै ।
- २) फ्रसेँ आमा देर फ्रसेँमोदे छ्यानाले सुसार लवदेर ल्होमिँबा हक तलै । व्या लसी फिबा फ्रसेँ देर व्या आलन्यै फिबा ताँड फ्रसेमोदे नाँस ट्होई हुँल यॉबा हक तलै ।

के क्या (डि टु) २६

- १) ताँड म्हीमोदे खेल, फिल्ल यॉबा हक तलै । चिकुदे बिवर उसों बे देर के चलेल खाँबा सम्मवे फिवा खेवा मुइफोल् आपरिबा तलै । उसोंवे फिवा खेवा ताज्यै आखेसी आतब तलै । के लोवा देर छों के लोवा खेके ताँडे फाइदा तब तलै । लेंदे खेवा म्हीमोजी खेब च्योसी के यॉबा तलै ।
- २) खेके, म्हीमो उसों फेन्लव देर म्हीमोइ हक अनि होंसे यॉल परिवा मान छ्याबा लवे क्या देखेवा तलै । खेकेजी ताँड ट्यूल जात देर छ्याल्हुमे वीर (डार) सें किव्वा, सें तौवा देर थुमे प्रवर्द्धन लव देर प्रे ट्यूल मे फ्लोबा छेवा आलबा के मो उसों सारिवर ल्होबा के ललै ।
- ३) होंसे फ्रसेँ मोदे पिल् परिवा खेवा फिवा के रोजिल यॉबा हक आमा बाबु दे तलै ।

के क्या (डि डि) २७

- १) ताँड म्हीमोदे होंसे नाँस ट्होवें प्यछ्यारी सेंरमेन्दोले कौबा (प्रे तब), होंसे हव के लव, उसों तवे वैज्ञानिक केमोवै क्यारो फाइदा किल यॉबा हक तलै ।
- २) ताँड म्हीमोदे थिज्यै फिवा वा बनेबा खैबै वैज्ञानिक, साहित्यिक वा होंसेज्यै मैसी बनेबा, होंसे केवै क्यारो यॉबा नैतिकदेर भौतिक फाइदमे हुवा हक तलै ।

के क्या (डि प्रे) २८

ताँड म्हीमोदे चु फुँतार फिरी थेंबा हक देर सेंर मैबा ताँ मों ताँडज्यै यॉबा लागि र ट्हो देर थेब ट्यूलै चाँजो लव हक तलै ।

के क्या (डि कु) २९

- १) ताँड म्हीमोदे होंसे ट्होवें जिम्मेवारी तलै । छैली ट्होर टिस्याँ मतै सेंर मेन्दोले उसों तल खाम् ।
- २) होंसे हक देर मैबा ताँमें किँवर ताँड म्हीमोइले आगुमें हकदेर मैबा ताँमें म्हादिल परिम् । प्रजातान्त्रिक ट्होवें न मे ताँडज्यै मोबा थेंबा चाँजो लव, थेब च्योबा ताँडलै छयाँबा तवे लागि र चैदिवा सयेमो योवर ताँ किँबै पिँबा सिमा न्होर टिल पर्दिम् ।
- ३) प्रे ट्यूल छोंजमें लवे क्याँ देर फोताँमें आकिँवा तनले चु हक देर सेंरमैबा ताँ खेलस्यै बिले किल योरिब आरे ।

के क्या (च्यु सों) ३०

खैब ट्यूल, हुल वा म्हीजी चुँ फुँतार फिरी थेंबा हक देर सेंरमैबा ताँमें न्होल म्हेबा के लै बिस्याँ छैली म्हीमोदे चु न्होर थेंरिब आरे ।

